

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

אילו שיקולים עמדו בבסיס החלטת ועדת השחרורים להורות על שחרור המוקדם של משה קצב?

הנשיא לשעבר משה קצב נידון לשבע שנות מאסר בגין עבירות מין ואונס. לאחר שריצה חמש שנות מאסר וועדת השחרורים נענתה לבקשתו להשתחרר. מהם השיקולים שהנחו את חברי הוועדה והאם הם מוצדקים? עו"ד אסף דוק מסביר.

באפריל 2016 דחתה הוועדה לשחרור האסיר את בקשתו של הנשיא לשחרור מוקדם. כחמישה חודשים לאחר מכן, נדחתה בקשתו בשנית אולם נקבע כי האסיר רשאי להופיע בפניה לאחר שיעבור הליכים טיפוליים.

האם המסגרת הטיפולית סייעה לקידום שחרורו של הנשיא לשעבר?

הוחלט לערוך חוזה טיפולי בן 12 מפגשים, בין קצב לעובד הסוציאלי המטפל, אשר מעמיק ומתמקד בדפוסי התנהגותו עם אחרים ומשמעות הקשר הטיפולי מעבר לליווי ולתמיכה עם הקשיים איתם הוא מתמודד במאסר. ההנחיה הייתה להתבסס בטיפול כאמור, על נושאים המתאימים לעברייני מין אשר מכחישים שביצעו עבירות.

בדיון השלישי בנוגע לשחרור קצב, הוגש הדו"ח הטיפולי בו נכתב כי האסיר הצליח לבחון בהצלחה את התנהלותו ואת דפוסי התנהגותו כשאינו הוא שם עצמו במקום קורבני תוך שהוא מפגין גישה מקבלת ורכה מאשר העבר. עלה הרושם כי קצב ניצל לחיוב את הטיפול שעבר, דבר שככל הנראה הועיל וסייע לקידום ההליכים.

אומנם, נטען כי לא די בהליך הטיפולי שעבר בכדי להצדיק את ההחלטה לשחררו, שכן האסיר עדיין מכחיש את ביצוע העבירות שהורשע בהן. עורכי דינו, אמיר ציון ושני אילוז, טענו מנגד כי קצב עמד בתנאים שהציבה בפניו הוועדה, שכללו בין היתר את ההליך הטיפולי בן ה-12 מפגשים, אשר התקיימו כסדרם. עוד נטען כי מדובר באדם נורמטיבי ששילם מחיר על מעשיו.

בדיון שנערך, האסיר נשאל שאלות הנוגעות להליך הטיפולי שעבר, לנסיבות ביצוע העבירות בהן הורשע, הבנתו לגביהן ותוצאותיהן כמו גם על יחסו לקורבנות ועמדתם. לאחר שנשמעו כלל הטענות, חברי הוועדה הגיעו למסקנה כי יש להורות על שחרורו. נעשה רושם כי קצב עבר הליך ששינה אותו ואת עמדותיו ביחס לעבירות שביצע. בנוסף ניתן משקל מכריע לכך שעמד בציפיות של חברי הוועדה.

מהם השיקולים העומדים בפני ועדת השחרורים בהחלטתה להורות על שחרור מוקדם של אסיר?

סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001, מונה את שיקולי הוועדה לשחרור מוקדם של אסיר. הסעיף מצייין כי הוועדה תשקול את הסיכון לשלום הציבור שצפוי במידה והאסיר ישוחרר, לרבות למשפחתו, לנפגע העבירה ולביטחון המדינה. הוועדה תעמוד את סיכויי של האסיר להשתקם ואת התנהגותו בכלל. בנוסף לאמור הוועדה תיקח בחשבון את הנתונים הבאים:

1. נסיבות ביצועה, סוגה, חומרתה, היקפה ותוצאותיה של העבירה שבעקבותיה נשלח האסיר לרצות עונש מאסר. כמו כן, הוועדה תיקח בחשבון את תקופת המאסר שנגזר על האסיר, ובמידה וחיוב לשלם קנס או פיצוי לפי גזר הדין - האם שילם זאת. במידה ולא, הוועדה תבחן את הסיבות לכך ואם ניתן לו הקלה בעונש בידי נשיא המדינה.

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

2. הוועדה תיקח בחשבון את תוכנם של כתבי האישום התלויים ועומדים נגד האסיר. באילו סוגי עבירות הוא מואשם, נסיבות ביצוען ותוצאותיהן.

3. האם קיימות הרשעות קודמות לאסיר. במידה וכן ייבחנו תכיפותן, מספרן, באילו סוגי עבירות הורשע, חומרתן, נסיבות ביצוען, תוצאותיהן, היקפן ותקופות המאסר שריצה בעקבותיהן.

4. הוועדה תיבחן האם היו דיונים קודמים בוועדות בעניינו של האסיר, אילו החלטות התקבלו בהם, לרבות עניין ביטול שחרור על תנאי.

5. ייבחנו האם ניתנו לו הקלות בעונש על ידי נשיא המדינה בשל עונשי מאסר קודמים שהוטלו עליו.

6. תיבחן התנהגותו של האסיר בבית הסוהר, הן החיובית והן השלילית, במהלך תקופת מאסרו, לפי הפרמטרים הבאים:

א. התנהגות טובה של האסיר במהלך תקופת המאסר.

ב. גילוי יחס חיובי מצד האסיר לעבודה ולצעדים שננקטו לשם שיקומו.

ג. האם השתמש בסם מסוכן, כפי הגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, תשל"ג-1973.

ד. האם עבר תהליך גמילה משימוש בסם מסוכן.

ה. מהי העבירה הפלילית שעבר האסיר וסוגה.

ו. האם ביצע התנהגות שיש בה כדי לפגוע פגיעה של ממש באסירים אחרים או בסוהרים או לשבש סדריו של בית הסוהר.

ז. האם היה מעורב בפעילות עבריינית, הן בתוך כותלי בית הסוהר והן מחוץ להם.

ח. האם התקיימה בריחה מבית הסוהר או חזרה אליו שלא במועד.

7. הוועדה תבחן חוות דעת על האסיר שנתנו שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל או רשויות הביטחון. במקרים מתאימים ייבחנו גם חוות דעת מקצועיות, בין השאר בנושא של גילוי עריות, אלימות במשפחה ובריאות הנפש.

8. ייבחנו חוות דעת של הרשות לשיקום האסיר, במידה וניתנו, לעניין שחרורו על תנאי (לחוות דעת זו יינתן משקל גדול יותר ככל שהחלק מעונש המאסר שנשא האסיר קטן יותר), בהתאם לפרמטרים הבאים:

א. חוות דעת הכוללת תכנית לשיקומו של האסיר, אפשרויות השתלבותו בעבודה סדירה או בתכנית טיפולית. תובא בחשבון גם מידת הפיקוח על התכנית המוצעת.

ב. חוות דעת שלפיה אין האסיר זקוק לתכנית שיקום ושאינו מגלה דפוסי התנהגות עבריינית.

ג. חוות דעת שלפיה אין האסיר מתאים לשיקום.

9. בנוגע לאסיר שהוטל עליו צו מבחן, תיבחן חוות דעת של שירות המבחן, במידה וניתנה, בנוגע לשחרור על תנאי של האסיר.

10. ייבחנו נתוני האישים של האסיר לרבות גילו ומצבו המשפחתי.

האם שחרורו של קצב מוצדק או שיש צורך להחמיר עם עובדי ציבור שהורשעו בעבירות מין?

ההחלטה לשחרר את הנשיא לשעבר קצב, טרם זמנו, עוררה זעם רב בקרב ארגוני נשים. עשרות הפגינו נגד שחרורו במרכז תל-

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

אביב. המסקנה אליה הגיעו במשרד המשפטים היא שהאסיר ריצה באופן מידתי את עונשו. למעשה הטענה היא כי אין להפלות בטיפול בין עברייני מין, בין אם מדובר באיש ציבור מוכר וידוע ובין אם לא. נאמר כי ההרתעה והעונש מיצו עצמן כיוון שכבר פעמיים הוחלט לא לשחררו. כמו כן, על פי חוק שחרור על תנאי ממאסר, לכל אסיר הזכות לעמוד בפני ועדת שחרורים סמוך למועד בו ריצה שני שלישי ממאסרו, תנאי בו קצב עומד.

השיקולים הנבחנים בוועדת השחרורים כוללים בין היתר את התנהגותו של האסיר במהלך ריצוי עונשו בבית הסוהר, חומרת העבירות בהן הורשע, ומסוכנותו לשלום הציבור. כמו כן, הבעת חרטה והודאתו במעשיו מהווים גם הם תנאי ושיקול בדיון. לפי דעתה של אודליה כרמון שהתלוננה נגדו כי הטריד אותה מינית בעת שעבדה תחתיו כשכיהן כשר התחבורה - קצב אינו עומד בתנאי האחרון. לטענתה הנשיא לשעבר מסרב להכיר במעשיו הנפשעים וההחלטה לשחררו המוקדם מדגימה את התחתית הערכית והמוסרית של חברתנו.

וועדת השחרורים תיבחן במקרים מיוחדים, כגון המקרה דנן, האם שחרור מוקדם עשוי לפגוע בהרתעה ובאמון הציבור במערכת המשפטית. א' ממשרד התיירות שהתלוננה כי נאנסה על ידיו פעמיים, מסרה כי ההחלטה שגויה בעיניה שכן, למרות השינוי ביחסה של החברה כלפי אנסים, לרבות מבחינה חוקתית, עדיין מתרחשת פגיעה בנשים בידי בכירים רמי דרגה שמנצלים את כוח השררה. שדולת הנשים בישראל טוענת כי קצב ניצל את מעמדו וסמכותו כאיש ציבור בכדי לבצע את העבירות החמורות בהן הורשע ושחררו המוקדם איננו מייצר אפקט הרתעה מחמיר, אלא נהפוך הוא - הדבר נתפס בקרב הציבור כפרס. קרבנות עבירות המין, בכללותן, הן הנפגעות העיקריות ולכן יש לקרוא לפרקליטות לערער על ההחלטה ולעמוד לצדן.